

адаптації та становлення педагогів-початківців, допомагає як професійному зростанню самих молодих фахівців, так і сприяє розвитку закладу вищої освіти і звичайно ж позначається на результатах студентів, заради успіхів яких викладач старанно працює. Безумовно, ні з одного педагогічного зво або коледжу не випускається стовідсотково сформований, висококваліфікований фахівець. Саме в закладі вищої освіти відбувається процес становлення педагога як професіонала.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Якщо порівнювати процес адаптації молодого викладача з іншими видами соціальної адаптації, то можна відзначити, що вона характеризується цілим рядом особливостей, які обумовленні своєрідністю науково-педагогічної діяльності. Розвиток суб'єктності майбутнього викладача, являє собою складний та цілісний процес, який обумовлюється поєднанням цілого ряду факторів, такі як соціальні, психологічні та педагогічні. Перспективним напрямком дослідження цієї теми є визначення і дослідження психолого-педагогічних умов успішної адаптації молодого викладача.

Література. 1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність / Підручник за ред. І.А.Зязюна. – 2-ге вид. допов. і переробл. — К.: Вища школа, 2004.— 422 с. 2.Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в умовах компетентісно зорієнтованої освіти : тематичний зб. праць / за заг. ред. В. В. Олійника. – Рівне : ПП Лапсюк, 2012. – 632 с. 3. Книш, А. Є. Поняття готовності до професійної діяльності в роботах вітчизняних та зарубіжних учених / А. Є. Книш. // Теорія і практика управління соціальними системами : щоквартальний науково-практичний журнал. - 2015/1. - № 2. - С. 37-45. 4. Romanovski O.G. Teacher leadership in space of social requirements / O.G. Romanovski, O.S. Ponomariov, L.L. Tovazhnyansky // Leader. Elite. Society. – 2018. – № 1. – С. 5-14.

УДК: 374.057

Луценко Б. В.
м. Харків, Україна

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ЛІДЕРСТВА

Постановка проблеми. Сьогодні значно виріс інтерес до проблеми лідерства як соціального феномену та предмета наукових досліджень. Лише в останні десятиліття лідерство стало активно досліджуватися як метод роботи, як здатність виявити будь-яку діяльність особи чи групи осіб на рівень високих стандартів, як управлінські взаємини між керівником і підлеглими, що засновані на виборі певної стратегії для досягнення найкращих результатів, як харизматичне керівництво тощо. Цілком зрозуміло, що такий феномен досліджується різними галузями сучасної науки. Мета публікації – визначити основні напрями наукових досліджень дефініцій «лідерство».

Виклад основного змісту. Сучасна наука розглядає лідерство як багатоаспектне соціальне явище, обов'язковий елемент сучасних службових відносин. Найбільш ґрунтовним є дослідження лідерства в соціальній психології, де лідерство вивчається як природний соціально-психологічний процес у групі, побудованій на впливі особистого авторитету однієї людини на поведінку та дії всієї групи. Відповідно соціальна психологія виділяє: побутовий тип лідерства (школа, групи за інтересами, сім'я); соціальний тип (виробництво, ЗВО, профспілки, спортивні й творчі колективи); політичний тип лідерства (державні, політичні, громадські діячі) [1].

Важливим для розвитку поняття «лідерство» став доробок у галузі політології (І. Бекешкіна, В. Лісничий, К. Левін, В. Поліщук). Оскільки перші наукові розвідки про лідера як політика знаходимо в працях Платона, Плутарха, Н. Макіавеллі, то саме з досліджень давніх філософів за поняттям «політичний лідер» закріпилися поняття – керівник, вождь, голова, управитель тощо. Хоча очевидно, що не кожен керівник є лідером. Політичним лідером варто вважати того, хто здатен очолити народні маси, мобілізувати їх, повести людей за собою. У політичного лідера, крім функцій керівництва й управління, є функція публічно висловлювати спільні інтереси та потенційні прагнення своїх прихильників. Варто зауважити, що позиція офіційного лідера буде відрізнятися від позиції лідера опозиційних сил. Ряд зарубіжних дослідників (Б. Гейтс, Г. Керрі, Дж. Дак, Дж. Літл, Д. Фейл, Л. Якокка та інші) широко досліджували лідерські якості сучасного менеджера, доводячи важливість лідерського потенціалу в керівників різних ланок виробництва та управління. Науковці в галузі державного управління (В. Ковбасюк, О. Крутій, В. Мартиненко та інші) розрізняють різні типи лідерства (лідер-програміст, виконавець, універсальний лідер, дієвий, ситуативний тощо) та стилі керівництва (авторитетний, демократичний, ліберальний, комбінований тощо), що дозволяє говорити про нові стратегії досліджень. Сьогодні в Україні назріла необхідність формування нових лідерів-управлінців різних рівнів. Аналіз наукових досліджень останніх років доводить, що значно розширилася проблематика формування лідерських якостей, які розглядаються крізь призму комунікації, вибору оптимального рішення, самовираження, патріотизму, ставлення до професійних обов'язків, соціального розвитку тощо.

Значно посилюється інтерес до поняття «лідерство» в наукових дослідженнях з педагогіки (В. Алфімов, Т. Антоненко, І. Бех, І. Зязюн, О. Романовський, Г. Шевченко та інші). Оскільки в контексті реформи «Нова українська школа» передбачаються кардинальні зміни загальної середньої освіти, це спонукає до пошуку нових підходів щодо формування лідерських якостей сучасної молоді. Одним з провідних принципів реформи є педагогіка партнерства, тому виникає необхідність у формуванні розподіленого лідерства, що передбачає активність суб'єктів навчання, право вибору, відповідальність за нього та горизонтальні зв'язки в освітньому процесі. Нами з'ясовано, що поняття «лідер», «лідерство», «лідерські якості» достатньо ґрунтовно досліджені

в контексті сучасних педагогічних знань. Наприклад, їх включено до «Енциклопедії освіти», де лідер визначається як особа, яка йде попереду, вказує шлях і веде за собою [2].

Висновки. Отже, проблема дослідження лідерства достатньо широко представлена в різних галузях науки, передбачає різноманітні аспекти вивчення та становить один з перспективних напрямів вивчення.

На часі дослідження формування лідерських якостей в офіцерів Національної Гвардії України, оскільки сучасне реформування української армії передбачає не лише зміни її технічного оснащення, а й якісно нову стратегію підготовки кадрового складу. Ці питання фактично не досліджувалися, або досліджувалися фрагментарно. З огляду на це виникає необхідність у визначенні інноваційних підходів до формування лідерських якостей офіцера-викладача та курсанта, що стане запорукою успішного розв'язання соціально важливих завдань. Перспективи дослідження вбачаємо в розробці ефективних технологій формування лідерських якостей майбутніх офіцерів.

Література. 1. Власова О.І., Никоненко Ю.В. Соціальна психологія організацій та управління : підручник . – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 398 с. 2. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний редактор В.Г. Кремінь. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. 3. Теорія і практика формування лідера : навчальний посібник / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, А.Є. Книш, В.В. Бондаренко – Харків, 2017. – 100 с.

УДК 504:111.852]-057.875(477)

*Петутина Е. А.
г. Харьков, Украина*

НРАВСТВЕННЫЕ И ЭСТЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ СТУДЕНТОВ

Связь человека с природой всегда опосредована общественными отношениями, в том числе нравственными и эстетическими, поскольку только в обществе природа является для человека звеном, связывающим его с другими людьми, выступает основой его собственного бытия. Даже самое благополучное, комфортное для жизнедеятельности общество не застраховано от ошибок в сфере природопользования, равнодушного и даже преступного отношения к природной среде компаний, фирм, предприятий, отдельных граждан. Погоня за прибылью в современном мире продолжает «победоносное наступление на природу». К сожалению, крылатая фраза ушедшей эпохи социализма «природа – не храм, а мастерская, и человек в ней работник» звучит в Украине XXI в. по-прежнему актуально. Современная экологическая ситуация, характеризующаяся локальными катастрофами (вырубка лесов, варварская добыча янтаря, утилизация бытовых отходов и пр.) требует немедленных природоохранительных действий, призванных